

İnşaat Sektörünün Mühendislik Eğitiminden Beklentileri

Hüseyin ARSLAN

Söyleşi & Konferans Kitabı

26 Mayıs 2016

**SÜLEYMAN
DEMİREL
ÜNİVERSİTESİ**

SÜLEYMAN
DEMİREL
ÜNİVERSİTESİ

İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN MÜHENDİSLİK EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLERİ

HÜSEYİN ARSLAN

Söyleşi ve Konferans

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Kurumsal İletişim Araştırma ve Uygulama Merkezi
(KİMER 2016)

Editör

Prof. Dr. Serdal Terzi
Mühendislik Fakültesi Dekanı

Redaksiyon

Uzman Müge Sucu Polat
Arş. Gör. Emine Candan İri

Fotoğraf

Soner Arık
Orhan Yalçın
Hüseyin Özdemir

Tasarım & Uygulama

Öğr. Gör. Dilara Pala Öztürk

Baskı

Doğuş Ofset Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Melikgazi / KAYSERİ
Telefon : +90 352 322 18 55

ISBN: 978-605-9454-05-6

Aralık 2016

**SÜLEYMAN
DEMİREL
ÜNİVERSİTESİ**

Süleyman Demirel Üniversitesi yayınıdır.

İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN MÜHENDİSLİK EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLERİ

Hüseyin ARSLAN

YDA Group Yönetim Kurulu Başkanı

Yer: **Mühendislik E-8 Amfisi**

Tarih: **26 Mayıs 2016**

Saat: **14.00**

www.sdu.edu.tr

[sduniversitesi](https://www.facebook.com/sduniversitesi)

[@sduniversitesi](https://twitter.com/sduniversitesi)

+90 (246) 211 1000

Hüseyin ARSLAN

YDA Grup Yönetim Kurulu Başkanı

26 MAYIS 2016
HÜSEYİN ARSLAN
YDA GRUP YÖNETİM KURULU BAŞKANI

İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN MÜHENDİSLİK EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLERİ

YDA Grup Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Arslar'ın
26 Mayıs 2016 tarihinde
Mühendislik Fakültesi E-8 Amfisi'ndeki
"İnşaat Sektörünün Mühendislik Eğitiminden Beklentileri"
konulu söyleşisinden derlenmiştir.

Kaya KAYACAN

YDA Grup İnsan Kaynakları Müdürü

Sayın Rektörüm, Sayın Rektör Yardımcılarım, Sayın Yönetim Kurulu Başkanım, Sayın Dekanlarım, Sayın Akademisyenler, Saygıdeğer Konuklar, Sevgili Öğrenciler,

22 yılı aşan tecrübesi ile bir çok sektörde istikrarlı büyüme ivmesini sürdüren YDA Group Ailesinin İnsan Kaynakları Müdürlüğü görevini, büyük bir onur ve heyecan içinde sürdürmekteyim.

YDA Group, başta İnşaat ve Taahhüt olmak üzere Gayrimenkul Geliştirme, Havacılık, Medikal & Sağlık, Enerji, Güvenlik & Catering, Tarım ve Açık Hava Dijital Reklamcılık sektörleri olmak üzere geniş bir faaliyet yelpazesinde hizmet vermektedir.

YDA Group olarak bu faaliyetlerimizi sürdürürken 2015 yılı içerisinde yüksek öğrenim gören ve ağırlıklı olarak mühendislik fakültelerinde öğrenim

hayatına devam eden 200'e yakın öğrenciye okullarının belirlediği dönemlerde ve yine okullarının belirlemiş olduğu süreler içerisinde staj imkanı sağlanmıştır. 2016 yılında ise bugün itibariyle 95 öğrencimiz stajına devam etmektedir. Yıl sonuna kadar bu sayının 200'ü geçeceğini söyleyebiliriz.

“ Henüz öğrencilik yıllarınızdayken, kariyer yapmak istediğiniz alanda kendinize fayda sağlayacak öğrenme ve çalışma fırsatlarını değerlendirmenizi öneriyorum.”

Stajyer öğrenci kontenjanları, ilgili departmanların ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmektedir. Staj başvurularının oldukça fazla sayıda olması, bizi, staj başvurusu yapan öğrenciler arasında bir seçim yapma noktasına getirmektedir. Bu noktada tüm öğrencilerimize eşit mesafede olmayı sağlamak adına staj yapacak öğrencilerimizin seçiminde başvuru sırası önceliklerimizden olup, okulundaki başarısının da dikkate alındığını belirtmek istiyorum.

Stajyer öğrenci kontenjanları, ilgili departmanların ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmektedir. Staj başvurularının oldukça fazla sayıda olması, bizi, staj başvurusu yapan öğrenciler arasında bir seçim yapma noktasına getirmektedir. Bu noktada tüm öğrencilerimize eşit mesafede olmayı sağlamak adına staj yapacak öğrencilerimizin seçiminde başvuru sırası önceliklerimizden olup, okulundaki başarısının da dikkate alındığını belirtmek istiyorum.

Sevgili Mühendislik Fakültesi Öğrencileri, gerek öğrencilik sürecinizde gerekse de mezuniyetiniz sonrasında iş hayatına atılma sürecinizde, 25 yıllık bir İK Uzmanı olarak sizlere faydası olacağını düşündüğüm bazı noktalara değinmek istiyorum.

Sevgili arkadaşlar, Üniversite dönemi çok değerli bir dönem, “Yalnız başına ayakta durma” ifadesini eyleme dönüştürüyorsunuz. Üniversiteye girebilmek ve sonrasında mezun olabilmek için çok yoğun ve yorucu bir süreçten geçiyorsunuz. Bu süreçte harcanan emeğin anlam kazanabilmesi ve emeğin karşılığının alınabilmesi için öğrencilik hayatınızın sonunda arzu ettiğiniz kariyer hedeflerine ulaşabilmeniz çok önemlidir. Bu nedenle henüz öğrencilik yıllarınızdayken kariyer yapmak istediğiniz alanda kendinize fayda sağlayacak öğrenme ve çalışma fırsatlarını değerlendirmenizi öneriyorum.

Kariyer yolculuğunuzda hedefinize ulaşabilmeniz için yola çıkmadan önce nereye gitmek istediğinize karar vermeniz çok önemli. Bir kez bu kararı verdikten sonra şu anda nerede olduğunuzu ve hedeflerinize nasıl ulaşabileceğinizi anlamanız da mümkün olacaktır.

Sevgili gençler, eğitim ve iş fırsatlarının bu kadar az, rekabetin ise bu kadar yoğun olduğu bir ortamda bunu yapmanın lüks olduğunu düşünüyor olabilirsiniz. Ancak tam da bu tür ortamlarda ne istediğini bilen ve kararlı bir biçimde amacının peşinden giden, bu kararlılıklarını iş hayatına atılma noktasında işverenlere net bir biçimde gösterebilenler, fark yaratacaklardır. Bu noktada bir, hatta ikinci bir yabancı dilinizin olmasının sizlere yaratacağı katkının da ne derece önemli olduğunu da belirtmek istiyorum.

Sizler, interneti eğlence ve bilgiye ulaşmanın ve sosyalleşmenin yanında iş aramak ve iş başvurularında bulunmak için de yoğun bir şekilde kullanıyorsunuz. Sizlere tavsiyem bunun bir adım ötesine geçip interneti, özellikle de sosyal ağları kariyer seçimleri konusunda bilgi toplamak, fikir ve yardım almak için de kullanmanız olacaktır. İş hayatında, yerinde olmayı arzu ettiğiniz insanları bulun, onlarla iletişime geçin. Böylece ne istediğinizi, nerede olduğunuzu keşfetmeniz daha kolay olacaktır.

Öğrenciliğiniz sırasında sadece zorunlu iş yeri stajları ile yetinmeyin. Faydalanabileceğiniz başka programlar da olduğunu zaten biliyorsunuz.

Erasmus Programı bunlardan biri. Erasmus Programı, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile işbirliği yapmalarını teşvik etmeye yönelik bir Avrupa Birliği programı olup AB üyesi 27 ülkenin yanı sıra Türkiye'nin de aralarında bulunduğu beş aday ülkenin yükseköğretim kurumlarının istifadesine açık bir programdır. Bu program ile Üniversite öğrencilerinin karşılıklı değişimlerini sağlayarak, iş dünyasında istihdam edilebilirliği arttırmak amacıyla yükseköğretim kurumları ile çalışma çevreleri arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin artırılması da teşvik edilmektedir.

Erasmus Öğrenci Staj Hareketliliği, Yükseköğretim kurumunda kayıtlı öğrencinin yurtdışındaki bir işletmede veya organizasyonda mesleki eğitim alma ve/veya çalışma deneyimi kazanma sürecidir. Bu program ile öğrenci, bir Avrupa ülkesinde, kendi alanında uygulamalı iş deneyimi elde eder.

Ayrıca, Türkiye'deki Üniversiteler arasında öğrenci hareketliliği sağlayan Farabi Değişim Programını da hatırlatmak isterim. Bu program, Türkiye'deki üniversiteler arasında bir dönem veya bir yıl süreli öğrenci hareketliliğine olanak sağlayan bir programdır. Değişim, bireyin sosyal becerilerini geliştirmekle beraber güçlüklerle mücadele etme tecrübesini de oluşturur. Yeni bir çevre ve arkadaş grubu kurarken iletişim becerilerinde de belirgin gelişmeler sağlar.

Zorunlu stajda olduğu gibi her iki program için de bölüm başkanlıklarınızdan detaylı bilgiye ulaşabilmeniz mümkün olacaktır.

Sevgili gençler, tüm bu süreçleri başarı ile tamamladınız ve okulunuzdan mezun oldunuz. Şimdi ne yapacağız?

Yeni mezun ve iş tecrübenizin olmadığı düşüncesi ile asla karamsarlığa kapılmayın. Sizler kariyer planlamanızı henüz öğrenciyken yapmıştınız. Sizlere tavsiyem, mezun olmanıza yakın bir tarihte özgeçmişinizi hazırlamanız olacaktır. CV'nizi hazırlarken kısa ve net cümleler kurun, genel bir CV yerine başvurduğunuz pozisyona özel bir CV hazırlayın. Henüz iş deneyimi olmayan yeni mezunların topluluk ve sosyal sorumluluk projeleri'ni CV lerinde belirtmeleri çok önemlidir. Özgeçmişinizdeki düzen ve özen dikkat çekmelidir. CV'nizdeki fotoğrafınız özenli, e-posta adresiniz gayri ciddi olmasın. İyi seviyede

“Özgeçmişinizdeki düzen ve özen dikkat çekmelidir.”

İngilizce biliyorsanız mutlaka hem Türkçe hem de İngilizce CV'niz olsun. Özgeçmişinize ek olarak mutlaka bir ön yazı (kapak mektubu) hazırlayın. Yanlış ve abartılı bilgiler vermeyin, bilinmeyen kısaltmalar kullanmayın, maaş beklentinizi yazmayın, görüşmeye davet edildiğinizde sorulması durumunda iş görüşmesi sırasında paylaşsınız.

İnsan Kaynakları departmanlarında, personel seçme ve yerleştirme faaliyetlerinin ana ilkesi, işin gerektirdiği mesleki bilgi, beceri ve davranış yeterliliğine sahip, kurum değerlerini benimseyip yaşatacak kişilere eşit fırsat vermek ve ilerleme olanağı sağlamaktır.

YDA Group İnsan Kaynakları Departmanında, bölümlerden gelen talepler doğrultusunda personel ihtiyacının karşılanmasına yönelik olarak, İnsan Kaynakları ilan siteleri, web sayfamız, ve aday havuzumuzdan yararlandığımızı söyleyebilirim. Uygun işe en uygun adayı bulabilmek adına ilgili pozisyona göre İK Müdürü ve/veya Departman Yöneticisinin ayrı ayrı veya birlikte yaptığı mülakatlarla doğru adaya ulaşmaya çalışmaktayız.

Bu vesile ile yakın bir tarihte yürürlüğe giren 6701 sayılı Kanun ile işe alım süreçlerinde ayrımcılığı önlemek amacıyla iş ilanlarında bundan böyle Üniversite isimlerinin kullanılmayacağını da belirtmek isterim.

Yapacağınız başvurular neticesinde, mülakat daveti almanız durumunda, iş görüşmesinde dikkat etmeniz gereken birkaç noktaya da değinmek istiyorum.

- Görüşmeye gitmeden önce Firma hakkında ve pozisyonla ilgili bilgi toplayın,
- Kıyafetinize özen gösterin,

- Görüşmeye kesinlikle randevu saatinden önce gidin,
- Görüşmeye kendinizden emin, güler yüzlü ve pozitif bir tanışma ile başlayın,
- Gergin bir ifade izlenimi verecek hareketlerden kaçının,
- Anlaşılır ve içten bir şekilde konuşun, ses tonunuzu kontrol edin,
- Pozisyon ve şirketle ilgili sorular sorun. Ama soru sayısı çok fazla olmasın,
- Güçlü yönlerinizden bahsedin,
- Şirkete verebileceğiniz katkılardan bahsedin,
- Görüşme bittiğinde görüşmeyi yapan kişiye zaman ayırdığı için teşekkür etmeyi unutmayın,

Sevgili gençler, şirketlerin, kadrolarında gençlere ya da genç düşünen beyinlere yer vermesi oldukça önemlidir. Eğer bu genç beyinlere yer verilirse, gruptaki herkesin genç düşünmesine sebep olacaklardır.

Sevgili gençler, yolunuz açık, başarılarımız daim olsun,

En içten sevgi ve saygılarımı sunarım

İspanyol Ressam Pablo Picasso'nun dediği gibi "Her çocuk bir sanatçıdır. Problem, büyüdüğünde nasıl sanatçı kalabileceğidir."

***"Her çocuk bir sanatçıdır.
Problem, büyüdüğünde
nasıl sanatçı
kalabileceğidir."***

Genç arkadaşlarımız ile bir araya gelmemize vesile olan bu Konferansın düzenlenmesinde emeği geçen herkese teşekkürü bir borç bilirim.

Cahit YILMAZ
YDA Grup Genel Müdür Yardımcısı

Sayın Rektörüm, Sayın Hocalarım, Sevgili öğrenciler;

Öncelikle sizlere hitap etme olanağı bulduğum için ben de teşekkürlerimi sunarım. Meslekte 33 yılını dolduran YDA'da da son 11 yıldır görev yapan sizler çok sevmeseniz de mimarlık mesleğini icra etmeye çalışan bir abinizim. Mezun olduğunuz dönem sonrasında muhtemelen mimari ekiple sık sık tezatlarla düşeceksiniz mimarlarla ama bir orta yolu bulacağınızdan da eminim. Günün konusu konferansın ana konusu karşılıklı beklentilerin ne olduğu şeklinde gündem oluşturmuştu. Sektördeki yönetici olarak mesleğe adım attığınızda sizleri neler bekleyeceği noktasında bir iki tane deneyimlerimi ve beklentilerimi paylaşmak isterim.

Mezuniyet sonrasında mesleğe adım atma noktasında öncelikle inşaat mühendisliği olarak bakarsak iki tane yol gözüküyor: Ya şantiye ya da büro. Bu noktada mutlaka kişinin daha yakın hissettiği bir taraf olacaktır. Bunu ayırt etme noktasında da sizlere herhalde en iyi noktayı staj dönemi gösterecektir. Sanırım bir tane stajınız büro stajı olacak bir tane stajınız şantiye stajı olacaktır. Bu deneyimlerden sonra da kafanızda yön belirleyeceksiniz. Her ne olursa olsun benim tercihim büroyu seçmeniz durumunda dahi bir şantiye deneyiminden geçerek büroya gidilmesini veya şantiye dönemi içinde aynı şeyi söyleyebilirim büro döneminden de şantiyeye geçişi ve sonrasında da o istikamette yürütülmesini önemli buluyorum. Devam ettiği noktadaki kariyerine ilerleyeceği noktadaki karşı tarafın beklentilerini anlamak adına da bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Karar verdik devam ediyoruz ondan sonra-

sı tabi her işte olduğu gibi mühendislikte de disiplin ve düzenin olmazsa olmaz olduğu hepimizin malumudur. Ve yapacağımız işle ilgili araştırmacı olmak da diğer önemli bir faktördür. Ve işe şu kabulde başlarsak daha rahat edeceğimizi düşünüyorum. Okul bitti; okul teorik bilgilerin bir birikimi olacak. Bunların günlük hayata ve çalışma hayatına aktarılması konusunda ise deneyimler size yol gösterecek. Bu süreçte çok sabırsız davranılmamasını bu sürecin en az bir okul dönemi kadar olduğunu ve sonrasında artık deneyim kazanmış birer mühendis olarak sektöre ve yaptığımız işe daha fazla katkı sağlayacağımızı lütfen unutmayın.

İş hayatında program ve plan çok önemli öğrencilik hayatında olduğu gibi. Mutlaka günlük, haftalık iş programları ve hedeflerinizi koyarak çalışma hayatı içerisinde olmanızı da önemiştir. Ve bu süreç içerisinde en önemlisi vizyon filminizde de vurgu yapılmış; hata yapmaktan korkmamak lazım. Hata herkese mahsus. Hata yaparak hepimiz

bir şeyleri öğreniyoruz. Sadece aynı hatayı iki kere tekrarlamamak konusu da yine önemli hususlardan bir tanesidir. Hatalardan deneyim çıkartmak ve kazanmak önemli. Mühendislik bir işi optimumda ve hızlı yapmak optimum noktasını asla atlamamanız lazım. Bu noktada ne fazla ne az gerektiği kadarını projelerimizde işimizde verirken de kendiliğinden otomatik olarak maliyet unsurunu da ön plana çıkaracaktır. Ve dolayısıyla aranan bir elaman olma özelliğini kazanacaksınız diye düşünüyorum.

Bunun ötesinde Hüseyin Bey'e söz bırakmak lazım yönetim kurulu başkanımıza ben devredeceğim sorularınız olursa süreç içerisinde daha sonra onları da ayrıca yanıtlamaya çalışacağım. Hepinize gelecek ile ilgili başarılar diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

“ Şantiye mi?
Büro mu? ”

Merhaba Arkadaşlar,

Belki çok yeni bir şeyle başlayacağım. Hani geçen hafta, yeni Başbakanımız Binali Yıldırım kürsüye çıktığı zaman şöyle bir baktı, kürsüde konuşma metni yok. Çok da zeki bir adam. Kendisi de mühendis, aynı bizler gibi. Güzel bir fıkrayla başladı, konuşma metni gelene kadar. Belki izlediniz kendisini, bilmeyenler varsa bende tekrarı var. Fıkra şöyle: Temel kürsüye çıkmış, konuşma yapacak. Konuşma metni yok önünde. Şöyle bir bakmış ve topluluğa demiş ki “Sevgili Arkadaşlar, buraya gelene kadar ne konuşacağımı bir ben biliyordum, bir Allah biliyordu. Şimdi baktım, konuşma metni yok üzerimde, bir tek Allah biliyor, sadece o biliyor, ben de bilmiyorum.”

Şimdi ben İstanbul’dan geldim. Yoğun iş tempomda 3 gündür seyahat ettim. Sağ olsun ekip arkadaşlarım da belki sorularınız olur diye yoğun programlarını bıraktılar, geldiler. Onlar Ankara’dan geldiler. Konuşma metni de Ankara’dan geldi. 15 dakikada kampüse girdim, şöyle bir baktım, şimdi tabii bir de koordinasyonsuzluk var. Sağ olsun Kaya Bey de çok iyi hazırlanmış. Burada yazanların hepsini anlattı size, bana konuşacak bir şey kalmadı. Şimdi ben de bilmiyorum ne konuşacağım. O yüzden biraz sohbet edeceğiz, biraz genel hatlarıyla ben de bir şeyler ifade etmeye çalışacağım.

Sayın Rektörüm, Sayın Dekanım, Değerli Hocalarım, Akademisyenlerim, Sevgili Öğrenciler, Müstakbel Meslektaşlarım;

Biliyorsunuz ben de bir inşaat mühendisiyim. Evet, biz kardeşim Cüneyt Bey’le beraber -o da inşaat mühendisidir- 23 yıl

evvel kurmuştuk bu şirketi. İnşaat mühendisi olarak bu serüvene başladık ve hiçbir zaman da bu serüvende özellikle şahsım, üniversitelerle gönül bağımı da ilişkimide koparmadım. Bu nedenle de YDA Grup adına, şahsım adına, burada bu güzel toplulukta inşaat mühendisliği öğrencileriyle, müstakbel meslektaşlarımla konuşma fırsatını sağlamış olan sizlere, tabii ki başta hocalarıma, İnşaat Kulübü’nün değerli üyelerine ve dinlemeye geldiğiniz için siz genç meslektaşlarıma çok teşekkür ediyorum, çok sağ olun. Sevgili Arkadaşlar...

Burada sadece inşaat mühendisliği var, değil mi hocam? Tamam, şanslı bir grup, yani ağırlıklı olarak öyle. İnşaat mühendisliğini İnsan Kaynakları Müdürümüz Kaya Bey sizlere anlattı. Ben de ODTÜ’de 3. sınıftaydım. Konferans vermek için büyük şirketler, gruplar geliyordu. Amfilere dolduruyorlardı bizleri. Böyle işte kendilerini, iş imkânlarını, neler beklediklerini anlatıyorlardı, bizler de not

ediyorduk. Şimdi aynı heyecanı sizlerin de gözlerinde görebiliyorum. İçinizde son sınıf olanlar var, 3. sınıf olanlar vardır, 2’ler vardır, 1’ler vardır. Peki, mezun olacağız, ne yapacağız? Ekmek aslanın ağzında. Türkiye’de rekabet çok fazla. Acaba özel sektör bizden ne bekliyor? Kamu düşünenleriniz haricinde tabii. Aynı şekilde mesleğe atıldığınız anda brans, uzmanlaşma, dal ne seçeceksiniz? Müsaade ederseniz, böyle genel hatlarıyla belki bu alanda konuşmaların üç beş cümle tekrarı olacak; ama hem tecrübelerimizi paylaşalım hem de sohbet edelim. Böyle daha iyi olacak.

Bizler inşaat mühendisi olarak şanslıyız. Neden şanslıyız? Ben hep şunu söy-

“Bizler inşaat mühendisi olarak şanslıyız. Neden şanslıyız? Ben hep şunu söylüyorum. Bakın bizim dışımızda hiçbir meslek dalı yok, hayatın yüzde yüzü bizim mesleğimizle ilgili.”

lüyorum. Bakın bizim dışımızda hiçbir meslek dalı yok, hayatın yüzde yüzü bizim mesleğimizle ilgili. Doktorlar çok kutsal bir görev icra ediyorlar. Ama sadece hastalık zamanı ziyaret ediliyorlar. Sağlıkla ilgili bir problem olduğu zaman veya başka bir meslek dalı var örneğin... Ne diyelim? Siz örnek verin. Bütün konularıyla ilgili baktığımız zaman, işte işletmeciler şirket yönetiyorlar, gruplar yönetiyorlar veya kamu yönetimi... Hepsi insan hayatının içindeler; ancak bakın bir şey var. Neden hayatın yüzde yüzü bizimle ilgili diyorum? İster evinizde ister işinizde ister okulda ister seyahat halinde olun, hayatın yüzde yüzü bizim kapsamımıza giriyor. Binaları biz yapıyoruz. Evdesiniz, bizim yaptığımız konutlarda oturuyorsunuz; seyahat edeceksiniz, yine inşaat mühendisinin dalına giriyor; yollar, trafik yine bizim dalımızda; iş yerine gidiyorsunuz, ofise, hastaneye gidiyorsunuz, yine aynı şekilde. Hayatın %100'üne çözüm getiren, onu kolaylaştıran, uygulamasını yapan bir dalın öğrencilerisiniz. Bu nedenle aslında rekabet çok da olsa diğer taraftan alanımız bir o kadar geniş. Burada tabii konumuzun da bir parçası olan üniversite-özel sektör iş birliği çerçevesinde, "Acaba özel sektör sizlerden ne bekliyor?" sorusunun yanı sıra "Bizler de üniversitelerimizden ne bekliyoruz?" sorusunun yanıtına değinmek istiyorum.

Sayın Hocam, müsaadenizle... Aynı sıkıntıyı ben kendi üniversitemde de yaşadım. Ben ODTÜ mezunuyum. Hocam (SDÜ Rektörü Prof. Dr. İlker Hüseyin Çarıkçı) da ODTÜ mezunu. Biz aynı dönemiz aslında. Tabii bir de bu üniversitenin benim için önemi de şu: Ben 92 mezunuyum, sizin üniversiteniz de 92'de kurulmuş, yani Süleyman Demirel Üniversitesiyle yaşıttır benim mesleki hayatım. Hep şikâyetçi olduk, dedik ki çok fazla teori yüklüyorsunuz bize. Çok fazla teori yüklüyorsunuz; ama dışarıya çıktığımız anda hiçbir şey bilmiyoruz. Elimizde bir diploma var: mühendislik diploması. Hani karizmayı da çizdirmek istemiyoruz. İş hayatında kalfa bizden çok biliyor, değil mi? Ne olacak, ne öğreneceğiz? Bunun bir orta yolunu bulmak lazım. Bizlerin de özel sektör olarak beklediği, arkadaşların mezun olurken özgüvenlerinin pekişmesi için okul hayatında teorinin yanı sıra biraz daha pratik kapsamlı eğitimler alması. Sayın Dekanım, Sayın Rektörüm, aslında bu olabilirse inanıyorum ki Türkiye'deki

“Bizlerin de özel sektör olarak beklediği, arkadaşların mezun olurken özgüvenlerinin pekişmesi için okul hayatında teorinin yanı sıra biraz daha pratik kapsamlı eğitimler alması.”

tüm üniversitelerden çok daha büyük bir fark yaratarsınız. Önemli olan fark yaratmak, her anlamda farklı olabilmek. Çok güzel bir sunum hazırlamışsınız. Orada not aldım aslında otururken, çok da hoşuma gitti. İlham veren üniversite... Bana göre bugünkü ilhamımız da bu olsun. Bildiğim kadarıyla TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi bunu yapıyor. Öğrencilerini bir iki dönem sonra, biraz geç mezun ediyor. 4 değil 5 yılda mezun olalım; ama her bir dönemin sonrasında, görülmüş olan teorinin sahada, pratikte uygulaması olursa inanıyorum ki buradan mezun olacak arkadaşlarımız diğer üniversitelerden me-

zun olacak arkadaşlarımıza göre bir adım önde başlayacaklar. Çünkü hepimiz biliyoruz ki teori yüklü eğitim programını pratik hayatta nasıl uygulayacağımız konusunda -ben yaşadığım için biliyorum- endişelerimiz oluyor. Mezun olduğumuz zaman ne yapacağız? Hiçbir şey bilmiyoruz. Bir de bizim şu dezavantajımız vardı: Hep İngilizce eğitim aldık. Dolayısıyla her şeyin İngilizcesini biliyoruz. Şantiyeye gidiyoruz, İngilizce söylesek adamlar ukalalık ediyorlar. Hâlbuki vallaha bilmiyoruz Türkçesinin anlamının ne olduğunu. İşte biz “crossbeam” diyoruz anlatırken, “Beam ne?” diyor. “Ya şu yatay giden var ya!” di-

yorsun. “Hah, sen kirişi mi diyorsun?” diyor. “Hah, o işte!” diyoruz. Biz bunların sıkıntısını çektik; ama inanıyorum ki bundan sonra mezun olacak arkadaşlarım bu sıkıntıları çekmeyecekler.

Teori ve pratiğin birlikte olması gerçekten çok önemli; çünkü bizler pratikte becerilerini gösterecek olan insanlarız. Mühendislik ne demek? Mühendislik demek; uygulamacı de-

mek, çözüm üreten demek. Bana mühendislik nedir diye sorsalar ben bir tek şey söylerim: analitik düşünebilme yeteneği. Bakın teoriyi yabana atmayın arkadaşlar, pratikle pekiştirin. Biz 4. sınıftayken, Prof. Dr. Uğur Ersoy -betonarme kitaplarından hatırlarsınız, benim de hocamdı- çok güzel bir şey öğretti. Beton dersinde formüller var, biliyorsunuz. Bizler de çalışıyoruz. “Bir dakika çocuklar!” dedi, “Hepsini atın bunların, mühendis olun.” dedi. Mühendis mi? Ne demek istediğini önce anlamadık. 4. sınıftayız, zaten üç beş ay sonra mezun olacağız. “Mühendislik nosyonunu alın.” dedi. “Analitik düşünmeyi öğrenin, o formülleri

ezberlemeyin, o formülleri üretin.” dedi. Önemli olan, işin mantığını kapmak. Benim de sizlere buradan en büyük tavsiyem, işin mantığını kapabilmeniz. Sizler, mezun olduğunuz anda öncelikli olarak mühendislik nosyonuyla mezun olmayı hedefleyin; çünkü o analitik düşünme yeteneği gerçekten mühendislerde diğer bölüm mezunlarına göre çok çok daha

fazla. Bundan dolayıdır ki baktığımız zaman yine hayatın her alanında mühendis kökenli birçok başarılı isim görürsünüz. Üniversitenize ismini veren eski Cumhurbaşkanımız Sayın Merhum Süleyman Demirel, inşaat yüksek mühendisiydi. Yine aynı şekilde başka bir Cumhurbaşkanımız Turgut Özal, elektrik-elektronik mühendisiydi. Bunun örneklerini çoğaltmak mümkün. Bakıyorsunuz, biz mühendisler mezun olduğumuz zaman kamuda da başarılı oluyoruz, yönetimde de başarılı oluyoruz. Üzerine bir işletme master'ı yaparsınız, çok iyi finansçı olursunuz. Ben 92'de mezun oldum, kardeşim 94'te mezun oldu. Yaklaşık son 15 yıldır benim mühendisliğim bitti. Ben tamamen şirketin, grubun finansman, idari ve mali işler yapılandırması, uluslararası finansman ve proje geliştirme işiyle ilgileniyorum. Yılda herhalde toplanız 10-15 tane şantiyeye 10-15 defa ya gidebiliyorum ya gidemiyorum. Bunu niye söyledim? Bunu şunun için söyledim. Sadece kendi alanınızda iş yapmayı da düşünebilirsiniz. Mezun olursunuz, bankaların en üst yönetimlerinde çok aranan mezunlardan bir tanesi inşaat mühendisleri; çünkü bizim matematikle aramız iyi, analitik düşünebiliyoruz. Üzerine alacağınız bir işletme eğitimi, bir ekonomi eğitimi, sizi üç beş adım ileriye götürür. Buradan şuraya gelmek istiyorum. Tabii sizin müfredatınızı inceleme fırsatım olmadı; ama inanıyorum ki bizim "construction management" dediğimiz inşaat yönetim dersleri vardı, değil mi hocam? Bu tip derslerin sayılarını biraz daha artırıp belki seçmeli ders olarak o kulvarda gidecek olan arkadaşların desteklenmesi, onların gelecekteki hayatları

için de faydalı olabilir diye düşünüyorum.

Diğer taraftan ben üniversiteden beklentilerimi söyleyeyim. Önce üniversite-özel sektör iş birliklerinin artırılması lazım. Ben çok memnun oldum aslında. Şöyle hızlıca baktığımda notlarda da var; teknik geziler, stajlar... Sizler birçok şeyi yapıyorsunuz, çok da hoşuma gitti. Hocam, bu anlamda sadece stajlarla veya teknik gezilerle sınırlı kalmamak kaydıyla buradan şu sözü vereyim: YDA Grup olarak bizler de Süleyman Demirel Üniversitesinin her zaman için emrindeyiz. Genel müdür yardımcımız burada, insan kaynaklarımız burada. İş birliğimizin artırılması için elimizden ne gelirse yapmaya hazırız. Hatta burada şunu da ifade edeyim: Çok nitelikli şantiyelerimiz de var. Havalimanı var örneğin. Her zaman görmek mümkün değil. İnşallah cumartesi günü de Sayın Cumhurbaşkanımız, Başbakanımızla beraber, yine grubumuz tarafından yapılmış olan

"İnşaat mühendisliğine bir ders olarak kamu-özel iş birliği dersini koyarsanız mezun olacak arkadaşlarımız mutlak surette üç beş adım daha fark yaratırlar."

Diyarbakır Uluslararası Havalimanı'nın açılışını yapacağız. Dalaman Havalimanı şantiyemiz henüz başladı. Bu sene değil de seneye havalimanı üzerinde bir teknik gezi planlanırsa en azından bina da kendini gösterir, oradaki diğer disiplinler de entegrasyon sürecine girmiş olur; bunu planlayabiliriz. Hızlı tren şantiyemiz de devam ediyor. Her zaman bulunmayacak şantiyeler bunlar arkadaşlar. Konut şantiyesi her zaman bulursunuz. Hızlı tren şantiyemizle size destek verebiliriz. Türkiye'nin şu anda en popüler yatırımları olan şehir hastaneleri, kamu-özel işbirliğiyle yapılan hastanelerdir. Grubumuz, -belki gazetelerden de takip ediyorsunuz- bu

programın öncüsü olan bir grup. 4 tane şehir hastanesi projemiz devam ediyor. Bir buçuk milyarın üzerinde yatırım yapıyoruz. Ayrıca Kayseri Entegre Sağlık Kampüsü'nü 2017 Mart'ında açmayı planlıyoruz. Ziyaret edilebilir noktada. Hem kaba inşaat var hem ince inşaat var. Belki birinci dönemde tamamlanırsa biraz daha entegrasyon, makine, cihaz, tıbbi cihaz, ekipmanlar gelecek. Devasa bir kampüs... 500 bin metrekarenin üzerinde olan bir kapalı alan inşaatı var. Bunlar herhalde öğrenci arkadaşlarımızın da geçtikleri zaman keyif alacakları, mutlak surette bir şey görebilecekleri projeler diye düşünüyorum. Bu konuda biz emrinizdeyiz.

Yine bu teori ve pratikle ilgili olarak yeni dallar var. Özellikle önümüzdeki dönemde Türkiye'nin de şu ana kadar başarılı olduğu ve bu tecrübelerini de kuvvetle muhtemel çok kısa sürelerde ihraç edeceği üniversite-özel işbirliği, bir de kamu-özel işbirliği modelleri var. Yatırımlar bunlarla yapılıyor. "Yap-işlet-devret"ler, "yap-kirala-devret"ler ki bunun bir örneğini zaten siz üniversitenizde uyguladınız. Bizler bu alanda yine kendimizi şanslı hissediyoruz. İnşallah bu kamu-özel işbirliğiyle olan yatırımları da biz yapacağız, sosyal yaşam merkezini de biz yapacağız. Bu anlamda uzun yıllar beraber olacağız. Bunu şunun için söylüyorum. Bu alan çok bakir bir alan. PPP modelleri, public-private partnership dediğimiz modeller, çok bakir ve önümüzdeki yıllarda da önemi daha çok artacak olan alanlar. Benim gönlüm arzu eder ki inşaat mühendisliğine seçmeli değil

ama belki seçmeli de olabilir, -takdir sizin, ben haddimi aşmayayım- bir ders olarak kamu-özel iş birliği dersini koyarsanız mezun olacak arkadaşlarımız mutlak surette üç beş adım daha fark yaratırlar. Neden? Çünkü biliyor musunuz arkadaşlar, nedir bu kamu-özel iş birliği hikâyesi? Olay şu: Devletler kendi kaynaklarıyla bazı büyük alt yapı yatırımlarını yapamıyorlar. Özel sektörün finansman marifetiyle, onların dinamizmiyle bunları yap-işlet-devret, yap-kirala-devret veya yap-işlet, yap-birlikte işlet gibi birçok alt kıvrımlarıyla, bu modellerle bu yatırımları gerçekleştiriyorlar.

Hal böyle olunca şantiyenin haricinde yapıım ve işletme devreye giriyor. İşin ta başında bunların ihale süreçleri farklı, Türkiye bununla ilgili hala ciddi öğrenme döneminde. Şahsım bununla ilgili dört beş yıldır ulusal ve uluslararası birçok konferansa katıldım. Bu modeli anlatıyorum ve önemsiyorum. Benim yeğenim de Gazi Üniversitesi İnşaat Mühendisliği'nden bu sene mezun oluyor.

Ona da söylüyorum. Sana yapacağım tek şey bu alanlara girmende yardımcı olmak, diyorum. Bu alanlar altın bir bilezik, kimse bilmiyor henüz. İhale süreçleri farklı, dokümantasyonları farklı, uygulamaları farklı. Bu alanda uzmanlaşabilirseniz -şu anda zaten kamu-özel iş birliği modeliyle Türkiye'de 100 milyar doların üzerinde iş yapılıyor- başta biz olmak üzere bu işin içindeki pek çok şirket, bu modele en azından aşına olan mühendisleri almaktan son derece memnun olur.

Uzmanlaşma dedik, PPP ile başladık. Evet, bizler çok geniş uygulama sahası olan bir dalın mezunları olacağız; ama bunun alt

dallarında uzmanlaşacak o kadar fazla alanımız var ki. Hani bir doktor düşünün. Doktor mezun oluyor, pratisyen hekim olarak tamam, temel bilgilerini almış; ancak uzmanlaştığı zaman kendi alanında hem maddi hem manevi çok daha fazla tatmin olabiliyor. Bilmiyorum, Süleyman Demirel Üniversitesinde nasıl? Bizim dallarımızda ne vardı hocam? Siz çok daha iyi biliyorsunuz. Jeoteknikten tutun da statik, hidrolik alt yapı, ulaşım gibi birçok dal var. ODTÜ bu sisteme geçti. 3. sınıftan itibaren artık öğrencilerini uzmanlaşmaya yöneltiyor. Bir arkadaşımız barajları seviyorsa, ona

ilgi duyuyorsa bu arkadaşımızın hidrolik üzerine daha fazla ders alması ve bu konuya eğilim göstermesi, diğer taraftan ulaşım vs. diğer şeylere çok ilgi alakasının olmaması bana çok da yanlış gelmiyor; çünkü özellikle ihtisaslaşmanın da başladığı 3 ve 4. sınıflarda daha faydalı olacağını düşünüyorum. Var mı sizin üniversitenizde bilmiyorum. Öyle mi? Çok güzel! O seçimlik-

lerde kredi alıyorlar değil mi mezuniyette? Tamam. Mutlak surette uzmanlaşın, özellikle 2. sınıftan sonra Cahit Bey'in de dediği gibi stajlarımız size belki bir fikir verir. İlgi duyduğunuz alanda, hatta hangi derslerinizde daha başarılı olacağınızı hissettiğiniz alanda mutlak surette uzmanlaşın.

Tabii inşaat mühendisliği, yine Cahit Bey biraz değindi, ben onu da söyleyeyim. Biz büro, ofis, merkez deriz veya şantiye... Bunun haricinde başka açılımları da var. Proje mi olacaksınız şimdi bilmiyorum. Bizim üniversitemizde, bizim zamanımızda statikçi hocalar çok övünürlerdi. Çok zor sorular var mıdır statikçi hocam? Hocam,

“Hem sizlerin kişisel gelişiminiz için hem de küreselleşen dünyada biz firmaların da hızla gelişen dünyaya adaptasyonu için yabancı dil olmazsa olmaz.”

hep mahvederdiniz bizi, çocukları fazla sıkılmıyorsunuzdur inşallah! Sıkıyorlar mı? Statik en önemli derstir diye hep çok zor sorular gelir. Tabii çok önemli; ama projeci olmayacaksınız... Ben kendi arkadaşlarımdan biliyorum, çok da başarılı arkadaşlardı, üniversitede master yaparlarken hemen statigi seçtiler, statik daha havalı diye. Çocuklar dışarı çıktı, ne projeci oldular ne başka bir şey, uygulamacılık yapıyorlar. Birisi barajda, birisi şantiyede çalışıyor, birisi mesleğiyle hiç alakası olmayan şeyler yapıyor. Neye karar vereceğinizi bilin. Projeci mi olacaksınız, merkezde yönetici mi olmak hedefiniz, hayaliniz; ona göre o zaman inşaat işletmesine önem verin. Şantiyeci mi olmak? Çünkü bu biraz da fitrat meselesi, yapı meselesi. Ben çok iyi arkadaşlar biliyorum ki her türlü imkânların on katını verin, onları bir saat ofiste oturtamazsınız. Yine şantiyeci tabiriyle ifade edeyim. “Üstüm açık olacak.” der. Rahat edemiyor, fitratı o, “gezeceğim ben” diyor, kravat takmayı sevmiyor, bluejean’i çekecek, t-shirtle gezecek. O zaman o kendisini biliyorsa şantiyeye ağırlık vermesi lazım veya siz ofisi seviyorsanız o derslerinize, o ihtisaslara yönelin.

Sizdiniz değil mi benim izlediğim pembe baretli? Bayan sayısı, hiç merak etmeyin, şimdi bayan arkadaşlar için de sayılar gitgide artıyor. Gerçekten çok başarılı şantiyecilerimiz dahi çıkıyor. Bizde çalışanlar var, şantiyede proje müdürümüz var; ancak tabii yine şunu da söyleyeyim hayatın gerçekleri gereği ben bayan arkadaşlarımıza biraz daha pozitif ayrımcılık yaparak ofisi tercih etmelerini tavsiye ederim. Çok daha başarılı oluyorlar. Neden biliyor musunuz? Sizler bizlere göre daha dikkatlisiniz. Samimi

söylüyorum. Hiç aşağılık kompleksinde olmayalım erkek arkadaşlar! Bayanlar bizden çok daha dikkatli çalışıyorlar, çok daha titiz çalışıyorlar. Özellikle verilen işlerde, matematikle ilgili işlerde, hesapta kitapta veya bir şeyin bütünleşip de uygulamasını takibinde çok daha titiz çalışıyorsunuz ve bu anlamda oralarda da başarılı olabilirsiniz. Evet, yine dedim ya hani! Ne konuşacağımı ben de bilmiyorum, Allah biliyor. Şurada notlara bakıyorum. Çok şey söylendi; stajlara önem verin demişiz, teknik geziler... Ama zaten yapıyorsunuz. Biraz evvel söyledim. Yabancı dil çok önemli. Gerçekten önemli arkadaşlar; çünkü hem sizlerin kişisel gelişiminiz için hem de küreselleşen dünyada biz firmaların da hızla gelişen dünyaya adaptasyonu için yabancı dil olmazsa olmaz. Hatta ben bir adım daha gideceğim hocam. Bir değil iki yabancı dil olmalı. İngilizce, artık bir artı değer değil. Türkiye eski Türkiye değil. Farklı olursanız ancak ayrıcalıklı oluyorsunuz. Eskiden lisan bilmek bir ayrıcalıktı. Artık bir lisan, inanç hiçbir ayrıcalık değil arkadaşlar! İkinci bir yabancı dil mümkünse öğrenilmeli. Hatta onda da şuna bakın: Şimdi ben inşaat mühendisi olmakla birlikte aynı zamanda Türkiye Müteahhitler Birliği'nin yönetim kurulu üyesiyim. Biz Türk müteahhitleri olarak evet, yurt dışında çok başarılı işler yapıyoruz; ancak bir bakın nerelerde iş yapıyoruz? Batı'da hem büyük bir altyapı yatırımı yok, onların artık yatırım ihtiyacı yok, hepsini yapmışlar zamanında hem de bizlere çok fazla şans vermiyorlar. Bizlerin iş yaptıkları alanlar Ortadoğu, Kuzey Afrika, Rusya, eski Sovyet Cumhuriyetleri yani Türkiye Cumhuriyetleri olan ülkeler... Bunu

niçin söylüyorum? Şunun için söylüyorum: İkinci yabancı dil seçiminizde Rusça, Arapça gibi dillere önem verirsiniz çok daha avantajlı olursunuz. Bizim yurt dışındaki şantiyelerimizde yabancı lisanı tecrübenin önüne koyduğumuz birçok zaman oluyor. Düşünebiliyor musunuz? Şimdi empati kurun. Birimizle bir iş almışsınız, şantiye kuracaksınız. Kaya Bey çok tecrübeli; ama lisanı yok. Kaya Bey'i göndereceğiz, orada tercümanla falan uğraşacağız. Siz de takdir edersiniz ki teknik terimler vs. tercüme ile olacak işler değil. Öte yandan başka bir arkadaşımız Kaya Bey'den aşağı yukarı bir tık alta tecrübe olarak; ama lisanı var, onu tercih ederiz. Gider, orada kendini geliştirir. Kaya Bey'i de yanına göndeririz tecrübe isterse, Türk-Türkçe birbirleriyle ilgilensinler; ama işin yöneticisi odur. Otomatik olarak bir adım öne geçer. Bunu şunun için söylüyorum: Rusça öğrendiğiniz anda bütün o kuzey coğrafyadaki Türk müteahhitlerin de çok yoğun, aktif olduğu bölgede avantajlı

“Başarılı olmak için fark yaratın. İnsanlığınızla fark yaratın, bilgi becerinizle fark yaratın, özgüveninizle fark yaratın.”

hale gelirsiniz. Bakmayın şimdiye. Aramızdaki sıkıntılar biter, birkaç seneye kadar çözülür inşallah. Zaten sizler mezun olana kadar ambargo da kalmaz; çünkü sızsiz inşa edemezler oraları, onlar da bunun farkındalar. Zaten 2018 Olimpiyatları için yapılan çalışmalarda sıkışıp kaldılar. Şimdi Türk firmalarına, Rus firmalarının taşeronu olarak gelin demeye başladılar. Arapça diyorum. Ortadoğu ve Kuzey Afrika... Arapça ve Fransızca bildiğiniz zaman oralarda hiçbir sıkıntı çekmezsiniz. Yani uzatmadan: İngilizce olmazsa olmaz; ama ikinci bir yabancı dili de bunun yanına ilave etmeniz gerekiyor. Bunu niye söylüyorum? Mühendis sayısının %100'ün üzerin-

de katlanacağı bir döneme giriyoruz. Sizlerin tam tecrübe kazandığınız dönemler, bundan 5-10 sene sonrası, 15 sene sonrasıdır. O nedenle hayatta hep başarılı olmak için ne olur, dediklerimi dikkate alın. Bunları tavsiye anlamında söyleyemiyorum arkadaşlar; ama biz de sizin yaşlarınızdayken bize de hep nasihat verirdi, inanın ki derdim nasihat vermek değil, derdim sizlerle birlikte olmak, sizlerin suallerine cevap vermek. Başarılı olmak için fark yaratın. İnsanlığınızla fark yaratın, bilgi becerinizle fark yaratın, özgüveninizle fark yaratın. Biraz sonra alt başlıkla sıralayacağım zaten neler yapmanız gerektiğini. Bugün öğlen Kaya Bey bir şey söyledi. Mutlaka dikkat etmişsinizdir. Hatırlarsınız, eskiden “ODTÜ, Boğaziçi, İTÜ mezunu aranıyor” diye gazeteye ilan verilir. Tamam da kardeşim diğerleri üniversite değil mi? Açmayın o zaman devlet okulu. Ben çok tepki gösterirdim. Derdim ki “O zaman niye açıyorsun, niye bir Dicle Üniversitesi açıyorsun, niye bir Ege Üniversitesi açıyorsun?” Açmayın o zaman, eğer bu okulların mezunları iş bulamayacaklarsa açmayın. Şimdi bu, yasal güvence altına da alındı. Artık gazetelere verdiği iş ilanlarında üniversite adı belirtmek ayrımcılığa girdiği için yasak. Bay-bayan ayrımcılığı da yasak, biliyorsunuz. O noktada da rahatsızsınız merak etmeyin. Bunu yürekten söylüyorum. Hangi üniversiteden mezun olduğunuz tabii ki önemli; ama tek etmen, tek parametre bu değil. Çok samimice söylüyorum. Öyle arkadaşlar var ki sizler gibi başka başka üniversite-

lerden gelen, onlar inanın o anlı şanlı üniversitelerdeki arkadaşların en az on adım önündeler. Çocuklara bakıyorsunuz, kişisel becerilerini geliştirmişler, mesleklerinde meraklılar, öğrenmeye çalışmışlar, öğrenmişler. Özgüvenleri fazla, özverileri fazla... Dediniz ya hani orada “koşmadan kazanamazsın”, koşuyor. Diğer arkadaş ise gurur meselesinde. Ben şu üniversitenin mezunuyum diyor. Tabii ki öbürü hemen tercih ediliyor. Bu nedenle her zaman için kendinize şunu deyin: “Biz diğer üniversitelerle, mezunlarla eşit şartlarda yarışa-

“Peki, bir olay oldu, nasıl yöneteceksiniz? O adamın derdini bilmeniz lazım, o problemi nasıl çözeceğinizi bilmeniz lazım, iyi iletişim kurabilmeniz lazım.”

cak mıyız yarışmayacak mıyız?” Diploma önemli. Ama diploma nereye kadar önemli biliyor musunuz? Hani derler ya “Kıyafetinizle karşılaşırınız, fikirle- rinizle uğurlanırsınız”, her zaman söylerim ben bu sözü. Diploma, sizinle o mülakatı yapana kadar önemli. Ama mülakatta siz kendinizi anlatabiliyorsanız, kendinize olan güveninizi, becerilerinizi, bilginizi ve bu işteki iştahınızı, ne kadar istekli olduğunuzu... Ben diyorum ki insan kaynakları departmanında çalışan arkadaşlar ve hatta yöneticiler, mutlaka suretle bunları daha pozitif değerlendirip

diğerlerinden bir adım öne çıkaracaktır sizleri.

Evet, internet, dedi Kaya Bey. Tabii ki günümüzde internet olmazsa olmaz. Ama önemli bir şey söyledi. Dedi ki “İnterneti sadece sosyalleşmek için kullanmıyorum.” Sizler şanslısınız. Ben hatırlıyorum, hocam siz de bilirsiniz, bizim dönemimizde kartlar vardı bilgisayarlarda. Şimdi o kadar rahatsızsınız ki bir iPhone’a bakıyorsunuz, bir Google Amca’ya soruyorsunuz, her şey çıkıyor karşınıza. Bilgiye ulaşmak artık çok kolay. Mesleğinizle ilgili kendi teknik bilginizi geliştirmelisiniz; çünkü teknoloji gerçekten çok hızlı geliyor. Ona adapte olabilmek için sosyal sörflerinizden biraz zaman ayırıp bu tip konulara da bakarsanız sizin için iyi olur.

Amaç ne hayatta, hedef ne? Bana göre bu sorunun cevabını verin. Ben mezun olacağım zaman bu sorunun cevabını biliyordum. Aslında benimki biraz farklı; ama hadi paylaşayım. Ben üniversitede kalmayı çok istiyordum. Akademisyen olmak istiyordum. Ama şartlar öyle olmadı. Mezun oldum, işlerin başına geçmek zorunda kaldım; çünkü babamı kaybetmişim bir trafik kazasında. 1992’de mezun oldum, bir ay sonra babamı kaybettim, işin gücün başına geçmek zorunda kaldım. Ama ne olacağımı biliyordum. İşin başına geçtiğimiz zaman da her şeyi planladık. Bakın kardeşim de inşaat mühendisi, aynı üniversiteden mezunuz, onun kendi kişiliği, kendi becerileri belli, benim kendi fitratımın farklılıkları belli. Dedik ki “Tamam, birimiz ofise bakalım, birimiz şantiyeye bakalım. Birimiz daha sonra idarelik işlere bakarız, birimiz inşaat grubuna bakarız.” Siz de aynı şekilde amacınızın ne olduğunu, hayattaki hedefinizin ne olduğunu bilerseniz ona göre kendinizi daha iyi planlıyorsunuz. Bunun ikinci aşamasında amaç başarılı olmak. Peki, nedir başarılı olmak? İlla en yüksek notları almak mı veya en yüksek maaş almak mı veya en iyi arabaya binmek mi, en iyi evde oturmak mı? Bence değil. Bence yaptınız işi doğru yapabilmek. Diğer rakip ya da rakiplerinizden birkaç adım önde olabilmek. Ve başarı kolay kazanılmıyor. Hani diyor ya vizyon filminizde, ıslanmak

gerekiyor, ıslanmadan yüzemezsin, işte koşmadan kazanamazsın. Çok güzel şeyler vardı aslında, o sunumu benimle de paylaşsınız çok sevinirim, çok hoşuma gitti. Başarmak için özgüven, motivasyon, risk alabilirlik, liderlik, duygusal zekâ gerekir. Bunların birçoğunun kriterleri var. İnanıyorum ki hepinizin ayrı ayrı özellikleriniz var, önce kendinizi keşfedin. Dürüst olun. Kendinize dürüst olun. Dürüstlük meziyet değil; ama maalesef günümüzde meziyet haline gelmiş durumda. Dışarıdakilerden önce kendinize dürüst olun. Aynaya baktığınız zaman “Ya ben şunları şunları başarabilirim” deyin. Kendinize inanıyorsanız bunu yapın. Ben çok iyi biliyorum, arkadaşlar da bilir, bir işe girerken, teklif verirken derler ki “Efendim, biz bunu yaparız.” İlk önce çok iyi analiz yaparım. İyi analizlerden sonra inanıyorsam gireriz ve yaparız, bitiririz. Siz kendinize inanın; ama kendinize dürüst olun. Şunu kastediyorum. Gerçekten neye evet diyebileceğinizi biliyorsanız, o yükü çekebilecekseniz, bedelini çekebilecekseniz, kararınızı ona göre verin. Arkadaşlar şunu iyi bilin ki bedelini ödemediğiniz hiçbir şey sizin değildir. Bedel ne? Bedel çok çalışmak. Bedel ne? Bedel koşmak. Bedel ne? Daha farklı özelliklerimizi geliştirmek. Herkesin yaptığını yaparsınız herkes gibi olursunuz. Diğer taraftan sosyalite önemli. Şunun için önemli. Bizler mühendislerin birçoğunda şunu görüyoruz: “Bizler sayısal insanlarız, zaten üniversiteye girerken bile sayısaldan giriyoruz.” Ama hayat sadece sayılardan ibaret değil, bazen siyasal, bazen de sosyal olmanız gerekiyor. Bizim meslek grubunda da böyle. Özetle şantiyedeki arkadaşlar

için mutlak suretle bir psikoloji kitabı okumalarını tavsiye ederim. İnsanlarla uğraşacaksınız, insanları yöneteceksiniz. Hem de nasıl insanlar! Hani ben “cahil” demeyi istemiyorum, sevmiyorum; ama eğitim seviyesi en düşük olan iş grubuyla çalışıyoruz, değil mi? Oradaki işçi belki okuma yazma bilmiyor. Türkiye’nin değişik coğrafyalarından gelmiş, şantiye yaşam şartları zaten son derece farklı malumunuz. Peki, bir olay oldu, nasıl yöneteceksiniz? O adamın derdini bilmeniz lazım, o problemi nasıl çözeceğinizi bilmeniz lazım, iyi iletişim kurabilmeniz lazım. Fazla sayısal olursanız bu iletişimlerde maalesef zayıf olursunuz.

Sosyal ve siyasal olamadığınız müddetçe, yani bu sayısal becerilerinizi, sayısal nosyonunuzu sosyal ve siyasal becerilerinizle pekiştirmedığınız müddetçe sınırlı görevler alırsınız. Tek tip bir ofiste kalırsınız. Akşama kadar da aynı işi yaparsınız. Mesleğinizin ve yönetici olabilme şansınızın zevkini tadamazsınız.

Dünya çok hızlı değişiyor, hem de çok hızlı

gelişiyor. İnşaat mühendisleri birçok projenin uygulamasını yaptığı için biraz da mesleki etik kısmının bazı derslerle pekiştirilmesi herhalde faydalı olur. Ben tenzih ediyorum buradaki arkadaşları; ama yeni gelen arkadaşlara bakıyoruz, bu konuda son derece zayıf geliyorlar. Bu da birçok yanlış uygulamaya sebebiyet veriyor şantiyelerde. Yeni nesil inşaat mühendislerinin sosyal sorumluluklarının olması lazım. Çevre sorumluluğu olması lazım. Kalite sorumluluğu olması lazım. İş güvenliği ve işçi sağlığı güvenliği sorumlulukları olması lazım. Çünkü hem ülkemizde hem de küreselleşen bir dünyada rekabet edeceksiniz

“Amacınızın ne olduğunu bilerseniz kendinizi daha iyi planlarsınız”

bunları yapmazsanız olmayacak. Bu nedenle üniversitede bu tip destek eğitimlerinin de verilmesinin arkadaşlar açısından son derece faydalı olacağını düşünüyorum. Çok hoşuma gitti, vizyon filminde “çırak olmadan usta olamazsın” diyor. Şimdi bakıyorum ki gerek staj sırasında, gerekse de mezun olduktan sonra arkadaş geliyor, “Ben mühendisim, 4 yıl okumuşum, falan üniversiteden mezun olmuşum” diyor. Şantiyeye gidiyor. Tamam da arkadaşım oradaki formen senden çok daha iyi biliyor. Bir kısmımızda kompleksler oluyor. Hepimizde değil tabii ki, sizlerde olmadığını zaten görüyorum gözlerinizden. Kimisi diplomasını gurur meselesi yapıyor. Valla hiç öyle bir şey yapmayın. O laf çok doğru, çırak olmadan usta olunmaz. Siz bu meslekten eğer ekmeğe yiyecekseniz, hayatınızı bu meslekten kaza-

nacaksanız önce tecrübeye saygı gösterin. Hani iletişim diyorum ya, sosyal iletişim, oradaki kalıpcı ustasından öğreneceğiniz o kadar çok şey var ki. Çünkü onların da en büyük keyfi mühendislerle dalga geçmektir. Adam gelir, projeyi getirir, koyar, zaten zor okuyorsundur falan, bile bile hata yaptırır, sonra “Mühendis bey böyle söyledi” der. Hiç öyle onlara bakıp, kendinize gurur meselesi yapıp ben mühendisim diye halvalara falan girmeyin. Önce işi öğrenene kadar onların içinde olun, yanlarında olun. Filmde “sormadan öğrenemezsiniz” diyor ya sormaktan utanmayın. Bilmemek ayıp değil, öğrenmemek ayıp. Sadece burada değil, bütün üniversite-lerimizde pratik kısmı zayıf, mezun arkadaşlar işi yolda öğreniyorlar. Bir anlamda mühendislik nosyonunu kapmak önemli. Farkımız şu; bize bir defa gösterirler, biz orada öğreniriz, sonra da uyguluyoruz. Farkımız o olacak. İlk baştaki üç beş yılınızı çiraklık diye nitelendirin. Hiç utanmadan “bilmiyorum” deyin, biliyormuş gibi davranmak sizi daha çok zarara sokar. Hem üst yöneticiler nezdinde hem de alttakiler için alay konusu olursunuz. Yarın bir gün öğretemezsiniz onlara. Ama onlarda şu da vardır; bir mühendis gelip “Ya ağabey, sen benden daha iyi biliyorsun” dediği anda egoları müthiş tatmin olur ve ona en iyi desteği de verirler. İşin en ince ayrıntısına kadar öğretirler. Ben öyle olmuştum. Nerede çalışırsanız çalışın, ister şantiye ister ofis ister özel sektör ister kamu, bildiğinizin hakkını verin. Kaya Bey “İş başvurularında ücret falan konuşmayın” dedi ya, gerçekten yazmayın oraya, sonra gider konuşursunuz. Arkadaşlar, şunu iyi bilin, gerçekten faydalı oluyor-

“Yeni nesil inşaat mühendislerinin sosyal sorumluluk bilinçlerinin oluşması gerekli.”

sanız emeğinizin karşılığını alırsınız özel sektörde. İlk başta belki daha düşük maaşlarla girmiş olabilirsiniz; ama hiç burun kıvrmayın. Üretiyorsanız, katma değer katıyorsanız, fark ediliyorsanız çok çok fazlasını zaten işvereniniz verir size. Fırsatları beklemeyin, fırsatları siz kovalayın. Zorluklardan yılmayın. Bizim mesleğin kaderi var bir de tabii. Erkeklerin işi daha zor. Ağırıklı olarak onlar şantiyede ve şantiye seçme lüksü yok. Bir Kazakistan’a gönderiyoruz, bir Diyarbakır’a gönderiyoruz, bir İstanbul’a gönderiyoruz. Her zaman öyle büyük şehirlerde, evinizin olduğu yerlerde olma şansınız yok tabii ki. Allah hepimize hayırlı kısmetler versin. Evleneceksiniz. Eşinizle bile bunu baştan konuşun. Çünkü şantiyecilerin çok daha zor bir hayatı olacak. Onların da fedakârlık yapması lazım. Fedakârlık isteyen bir meslek grubundasınız. Ancak şunları da belirteyim sözlerimi bitirmeden, şanslı bir gruptayız. İmkân çok aslında. Çok bağışlayın beni, çok kaba konuşacağım, piyasada kelle çok, adam

yok. Siz adam gibi yetişirseniz, adam gibi çalışırsanız o kellelerin önüne geçersiniz. Tabii konuşmamın başında da söyledim, Kaya Bey her şeyi söylemiş, ben hiç çalışmadan geldim, elimden geldiği kadar tecrübelerimi paylaşmaya çalıştım. Nele-re dikkat etmeniz gerektiğini söyledim. Birçok şey, sizin bildiğiniz şeyler. Bana bu fırsatı verdikleri için hocama da teşekkür ediyorum. Sizlere de dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Belki sorularınız vardır, sözlerimi burada kesiyorum.

Çok teşekkürler...

Soru: Öncelikle teşekkürler. İsmim Adem. İnşaat Kulübü Başkanı'yım. Sizden bir isteğimiz, bir de size sorumuz olacak. Öncelikle isteğimizden başlayayım. Arkadaşlarımızın stajları var, siz de stajlara bayağı önem veriyorsunuz. Bundan dolayı bizim üniversitemize özel olarak bir staj kontenjanı açar mısınız?

Cevap: Memnuniyetle açıyoruz. 4. sınıftan kaç öğrencimiz var? 2 ve 3'te staj alınıyor. Toplamda bizde 200'ün üzerinde stajyer varmış. Size bütün samimiyetimle ifade edeyim, stajyer o kadar zor bir şey ki arkadaşlar! Kontenjan vereceğim merak etme. Stajyer niye zor biliyor musunuz? Birçok şirket buna maalesef pek ehemmiyet vermiyor, bulaşmak da istemiyor. Neden? Çünkü kanunen bir ücret ödemesi gerekiyor, sigortasını yapacaksın, şirkete bir maliyeti var. Stajyer öğrencilerin birçoğu da aman şu dosyayı imzala, gideyim derdinde oluyor. Büyük proje zamanları oluyor, iş programını yakalamak için maalesef meslektaşlarımız, ağabeylerimiz, ablalarınız da "Ya aman, bir git çocuk başımdan, işime bir konsantre olayım" deyip ilgilenmiyorlar. Bu açıdan şantiye düzeni de bozuluyor. Çok iyi hatırlıyorum, 20 yıl evvel bir bayan stajyer geldi ODTÜ'den. Biz de konut yapıyoruz, villa şantiyesi var. Çok dağınık bir şantiye. Tripleks villalar var. Biri orada, biri burada. O kadar karanlık alanlar var ki. Hasan Erdoğan vardı şantiye koordinatörümüz. Ben hafta sonu gittim şantiyeye. Stajyerin adını hiç unutmam, Handan'dı, bizde çalıştı daha sonra. Biz konuşuyoruz, "Kızım gel şöyle, gözümün önünden ayrılma" falan diyordu. Bodrumda falan kalacaksın, başıma iş açacaksın diye tedirgin oluyordu. Sorumlulukları da var tabii. Ama biz YDA olarak hem Cüneyt Bey'in hem de benim inşaat mühendisi olmamız dolayısıyla mühendislerle de muhabbetimiz olduğu için 200'ün üzerinde stajyer çalıştırmıyorduk. Bunun yüzde 10 kontenjanını SDÜ öğrencilerine sağla-

cağız, buradan bunun sözünü veriyorum. Not alıyorsun Kaya. Ancak ben de sizden bir şey istiyorum. Sizden de istirhamım o, zaten denetliyormuşsunuz. Ben kendimden bir örnek vereyim de stajımdan, ne istediğim daha iyi anlaşılabilir. Ben Yükseliş Koleji mezunuyum, Ankara'dan. Ankaralı olan var mı? Ceylan İnşaat, o zaman çok büyük bir inşaat şirketi idi. Ceylanlar da benim sınıf arkadaşlarım. Daha sonra kolejden mezun olduk. Ben ODTÜ'ye geçtim. 2. sınıfta staj yapacağım. Ankara'daki en büyük şantiye, AŞTİ var ya, çok büyük şantiye. Hiç kimseye söylemeden -notlarım da iyi-orada staja başladım. Bakın kendi inşaat şirketimiz de vardı; ama ben orada öğrenmek amacıyla gittim. Oturdum kalfalarla, işçi arkadaşlarla. Hani amele derler ya, personel ile yemek yedim. Menemen yaptırardım, oturur, bağdaş kurup yedim. Nerede, ne zaman fark etmez, hiç işten yüksünmezdim. Ta ki bir hafta sonra, o zamanki arkadaşlarım Ayhanlar, Turanlar hafta sonu şantiyeye geldiler, bir baktılar, ben oradayım. Sınıf arkadaşlarım. Haydi gel, diyorlar. Ben olmaz, çalışmaya geldim, diyorum. Defterini imzalatırız, diyorlar. İstesem kendi şirketimde de imzalatırdım. Ama o kadar faydasını gördüm ki. Hem öyle mesai saati de değil, gece de kalıyordum onlarla. Hayatı öğrenmeye çalışıyordum. Bu adamlar ne düşünüyor, ne yapıyorlar şantiyede diye merak ediyordum. Böyle olacak öğrenciler gelsin. Ve başarılı öğrenciler gelsin. 20 tane uygun müdür hocam? 20 tane kontenjan verdik.

Soru: Teknoloji Fakültesi Dekanı Reşat Selbaş. Üniversitemizde inşaat mühendisi yetiştiren 2 fakülte var. Biri Mühendislik Fakültesi, biri Teknoloji Fakültesi. Burada gördüklerinizin çoğu Teknoloji Fakültesi öğrencisi. İnsan kaynakları müdürünüz hep stajlardan bahsetti. Uygulama ve teoriyi aynı noktada birleştiren bir eğitim. Bizim fakültemizin farkı bu. Stajların yanı sıra biz burada işyeri eğitimi diye bir şey

Prof. Dr. İlker Hüseyin ÇARIKÇI
SDÜ Rektörü

yaptırıyoruz. İşyeri eğitimi, öğrencinin bir dönem boyunca yeni işe girmiş bir mühendis gibi gidip gelmesi. Biz şimdi sizden işyeri eğitimi için kontenjan istiyoruz.

Cevap: Mezunlar için mi diyorsunuz?

İnsan kaynakları müdürümüz, Teknoloji Fakültesi öğrencilerinin de inşaat mühendisi olduğunu unutmamasın istiyoruz ve sizlere de teşekkür ediyoruz.

Rektör: Bir şey söyleyeyim. Yurt dışındaki “Application Engineering” gibi olması için biz Teknoloji Fakültesi’ni kurduk. 25 tane Teknoloji Fakültesi var. Bunların da bölümleri; inşaat, makine, mekatronik, enerji gibi spesifik bölümler. Bu bölümler, “application”a daha yakın olması için işyeri eğitimi çok ciddi yapıyorlar. Bizim Teknoloji Fakültesi işini en iyi yapanlardan birisi. Öğrenci yaklaşık olarak bir dönemini firmada geçiriyor. İşte birtakım anlaşmalarla, SGK ile sigorta primleri ödeniyor. Kredi olarak görüldüğü için de hocalar gidip denetliyor. Türkiye’nin geleceği açısından önemli bir uygulama. Mühendislik Fakültesi’ndeki öğrenci için staj, Teknoloji Fakültesi öğrencisi için ise iş başında eğitim aynı değerinde önemli.

Cevap: Onu hallederiz. Bakıyorlar gözümüne böyle. Bak SGK’sını üniversite ödüyor zaten, sana ekstra bir külfet gelmeyecek. Pilot uygulama olarak yapalım. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi ile anlaşma imzalayanlardan bir tanesiyiz, bu dediğiniz şeyi onlara sağlıyoruz, intörnler (stajyerler) alıyoruz. Tamam, hay hay.

Rektör: Bu arada dekanımız takip ediyor. Mühendislik Fakültesi’ndeki öğrenciler için de işyeri eğitiminin bir dönemlik olması gerekiyor. Uygulaması çok zor sıkınlıktan dolayı. Siz firma olarak 200 kişiyle uğraşıyorsunuz. Türkiye’de bu kadar insan alan bir firma yok. O yüzden o noktada küçük de olsa sıkıntı var.

Cevap: Hocam bizim zaten şantiye sayımız fazla şu anda. Personel sayısı 10 bini geçti. Fakat dedim ya aslında mesuliyetinden korkuyorum. Bazı arkadaşlar da ayak bağı oluyorlar şantiyede. Ama onlar da öğrenecekler tabii ki. Allah muhafaza, bir kaza olsa mesuliyeti ciddi sıkıntı. Gençler orayı burayı merak ediyor. Girilmemesi gereken yerler var. İskelenin üzerine çıkıyorlar falan. Bekle, bir kontrol et, öyle çık. Bu tip şeylerde biraz sıkıntı olduğu için endişeleniyoruz. Tamam hocam, söz veriyoruz. Pilot uygulama olarak başlayalım. Ama bunlar artık dönemsel çalışacaklar, stajyer gibi değil. TOBB da aynı şekilde. Bir dönem alıyoruz, ediyoruz. Orada benim olmazsa şartım şudur: Kesinlikle ama kesinlikle en başarılı öğrencilerinizi isteriz. Not ortalaması 3’ün üzerinde olanları da alırız.

Hocam siz, biriniz Mühendislik Fakültesi Dekanı, biriniz Teknoloji Fakültesi’nde İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanı, iyi bulmuşsunuz birbirinizi. Dedim ya, evleneceğiniz zaman dikkat edin. “Ağabey şantiyede ne iş olsa yaparım” dersiniz. Öyle bir dünya yok. Evdeki aslan izin verirse, ancak müsaade alırsanız gidersiniz. 3’ün üzerinde olsun ortalamalar ki bir şeyler yüklediğimiz anda hem çalışma disiplinine sahip arkadaşlar olur hem de pilotta başarılı olursak ileride daha rahat gelir. Aldık, kabul ettik. Sorular bitti, taleplere geliyorlar hocam. Zaten düzgün konuşamadık. Talepleri hemen bir alalım da diyorlar.

Soru: Sorum size şöyle olacak. Özel sektörde çalışacak arkadaşlarımız için yüksek lisans eğitimi önerir misiniz? Önerirseniz bunu iktisat ve işletme bölümlerinden mi yapmalarını önerirsiniz yoksa inşaat bölümünden mi?

Cevap: Güzel soru. Benim en çok ikilemde kaldığım şeylerden birisiydi kendi hayatımda da. Arkadaşlara tavsiyelerimde de çok açık olacağım. Akademik kariyer için zaten master vs. gerekli. Bir de hayatın ger-

çekleri var, ailenin gerçekleri, yaşam koşulları var. Bu koşullar, iki yıl daha öğrencilik hayatına müsaade ediyor ise master yapmanızı tavsiye ederim. Doktora için fantezisi. Eğer akademisyen olmayacaksanız doktora hiç öyle heveslenmeyin. Çünkü öyle arkadaşlar da görüyorum. Akademik nosyonu almaya başlıyorsunuz o zaman. Bize o lazım değil. Burada yine ne yapmak istediğine karar vermek önemli. Eğer arkadaşımızın projeci olacaksa yapı mekanı üzerine master'ını yapacak. Ama ben şantiyeci olacağım diyorsa belki jeoteknik, belki yapı işletmesi gibi başka alanlarda yapacak. Barajcı olacağım, Türkiye'de bunlar çok fazla diyorsa ya da yolcu olacağım, alt-yapıcı olacağım diyorsa o dallarda uzmanlaşabilir. Yönetici olmak isteyen arkadaşlar da -tabii herkes ister de, biraz bölük pörçük oldu bugün, tam anlatamadım- kendinize dürüst olun, aynaya bakın, kandırmanın kendinizi. Bir insanın kandıramayacağı iki tane merci var. Birisi kendisi diğeri de Allah. Önce kendinize dürüst olun. Ben de istiyorum yönetici olayım, bende acaba o beceri var mı yok mu? O cesaret var mı yok mu? Bugün şantiye şefi dediğiniz, proje müdürü dediğiniz adam -hiç abartmıyorum, bakın Güneydoğu'da proje var mesela- yeri geldiğinde beline silahı takacak, oradaki 1000 kişilik şantiye ayaklandığı anda o ayaklanmayı durduracak adamdır. Yönetmek bu. Yapınız uygun mu değil mi? Eğer uygunsa sadece mesleki değil şirket-sel anlamda, şirket yönetimi, CEO'luk için işletme ya da iktisat master'ı kendilerinin önünü çok açar ve çok destekleyici olur. Benim tercihim MBA olur, açık söyleyeyim; çünkü inşaat tamam, bir mühendislik nosyonu almış, üstüne bir de işletme olursa çok iyi olur. Çünkü işletme hayatın her alanında var, değil mi hocam? Siz de işletme mezunusunuz. Yönetim, bir analiz yapabilme, fizibilite... Bunlarla ilgili kulak dolgunluğu olur. Biraz da ülkemizin şartları bize aslında bunu elzem kılıyor. Türkiye'de her işten biraz anlamanız gerekiyor.

Şimdi iş adamıyım ben, biraz hukukçuluğum olmalı, biraz muhasebeciliğim olmalı, biraz yöneticiliğim, biraz mühendisliğim, hatta biraz da mimarlığım olmalı; çünkü yatırımcıyım. Mimarlar hani dedi ya, siz bizden hoşlanmazsınız diye, biz seviyoruz mimarları; çünkü siz tasarlıyorsunuz, biz uyguluyoruz. Fanteziye kaçmadığımız müddetçe tabii ki. Çünkü mühendislikte bizim yapmamız gereken en önemli şey, pratik çözümler getirebilmek ve optimum maliyetlerle çözebilmek. Bunun için işletme master'ının faydalı olacağını düşünüyorum.

Soru: Öncelikle tekrar hoş geldiniz. 1992 yılında ODTÜ'den 3,5 yılda mezun olmuştunuz. Hakkınızda biraz araştırma yaptık.

Hüseyin Arslan: Kardeşim 3,5 yılda mezun oldu. Ben son dönem itibarıyla 3.92 ile mezun oldum. Benim kümülatifim iyiydi. O daha zehir gibiydi. O erken bitirdi.

Soru: Türkiye'nin büyük bir firmasında yönetim kurulu başkanlığı yapmak, o dönem için nasıl bir duyguydu? Yani sizin gibi direkt mezun olup da firmanın başında yönetim kurulu başkanlığı yapan kişiler sayılıdır. O süreç nasıl gelişti? Nasıl böyle oldunuz, bu büyüklükte bir firma oldunuz? Teşekkürler...

Cevap: Şimdi o süreç benim için aslında çok buruk geçen bir süreçtir. Araştırma yaptıysan görmüş olman lazım. Ben dedim ya, ders notlarım fena değildi benim. 4.sınıftayken bana oda vermişlerdi hatta. Hocalar da çok seviyordu beni, onlarla ilişkilerim de iyiydi. Benim de çok hoşuma gitmişti. Odam vardı ve asistanlık yapıyordum. Arkadaşlarıma kendi anladığımı derslerde girip ders anlattığımı çok iyi bilirim. Hiç formül ezberlemezdim. Kendim formül üretirdim. Gözetmenlik yaptığım çok olmuştur. Çok da sevmiştim akademik hayatı. O yüzden akademisyenlerle bağım hala devam eder. Üniversitedeki hocaları

çok önemserim. Bir parantez açayım burada, sizler de ne olur ama ne olur mezun olduğunuz zaman mezun olduğunuz üniversiteyle bağınızı koparmayın. Bu çok önemlidir. Size mesleğinizi kazandıran üniversitenizle ve hocalarınızla bağınızı koparmayın. Benim için evdeki hesap çarşıya uymadı. 3 Temmuz 1992’de mezun oldum. 8 Ağustos’ta babamı kaybettim bir trafik kazasında. Benim akademisyenlik maceram başlamadan bitti. Eylülde de gittim, istifamı verdim. Yoluma çıkmak zorunda kaldım. Buruk geçen tarafı bu; ama yine de ben şanslıyım. 1993’te biz YDA’yı kurduk. Ama 1975 yılında kurulan bir altyapı vardı. Ben ve kardeşim bir taraftan birinci kuşak, bir taraftan ikinci kuşağız. Yani inşaatçı-müteahhit bir aileden geliyoruz. 1975 olarak alırsanız 41 yıllık bir tecrübe var şu anda. 1993 dediğiniz anda da 23 yıllık bir tecrübe var. İstemeden de olsa doğrudan o mesuliyeti almak zorunda kaldım. Şanslıyım, çocukluğumdan beri ticari hayatın içinde büyüdüm. Şanslıyım, rahmetli babam bizi çok iyi yetiştirdi. Bakın, biraz evvel bir şey söyledim aslında, dedim ya ben stajımı başka şekillerde de çok rahat yapabiliirdim. Ben de kendi akranları gerek ortaokul ve lisede gerek üniversitede bir adım önünde olabilmek için, fark yaratabilmek için onlardan daha özverili çalıştım. Yaz tatillerini hatırlıyorum, rahmetli babam yılda en fazla iki defa tatil yapabiliirdi, o da birer hafta. Bayramlarda onunla tatil yapardık. Şimdikiiler gibi “tek başıma gideyim, arkadaşlarla tatil yapayım, 15 gün tatil yapayım” gibi bir şey yoktu. İmkânlarımız olmasına rağmen yapmadım. Yazın hep iş hayatındaydık. Ya bir şantiyedeydik ya da bir mağazadaydık. Değişik sektörler de vardı. Ama mutlak suretle iş haya-

tındaydık. 22 yaşında bu sorumluluğu aldığım zaman fark ettim ki –o zaman şikâyet ediyordum, ya baba bak izin vermiyorsun, tek başıma tatile göndermiyorsun, hep iş hayatı hep iş hayatı, nereye kadar diye geçmişte veya şu anda şikâyet ettiğiniz, nefsinize zor gelen, ağır gelen ne kadar zorluk varsa gelecekte bunlar için şükran hissediyorsunuz. O kadar teşekkür edeceksiniz ki bu zorluklar için. Size hep tecrübe kazandırmış olacak. Ben bu sorumluluğu aldığım zaman korkuyordum, endişe ediyordum; ama baktım ki yapabiliyorum. Biz YDA'yı 1993'te kurduk. Hemen 4 ay sonra. Kardeşim hala üniversitedeydi, 2.sınıftaydı. O da bana destek olabilmek için 4 yıllık inşaat mühendisliği bölümünü 3,5 yılda bitirdi. Buradan şunu da ifade edeyim: Allah herkese gerçekten böyle bir kardeş nasip etsin. Benim başarımın temelinde, hep söylerim, Cüneyt Bey'in payı çok büyüktür. Çok iyi bir mühendistir, dahi derecesinde bir insandır. Çok çalışkandır. Bir an evvel yanıma geldi. Birlikte 1993'te YDA'yı kurarken Yaşar Dede Arslan'ın, yani rahmetli babamın isminin baş harfleri olarak karar verdik işte. Sen buraya bakacaksın, ben buraya bakacağım diye konuştuk. Tamam dendi. Yıllardır, abartmadan söylüyorum, 7x24 çalışan bir grubuz. Size dedim ya, nasihat gibi gelecek, klişe gibi gelecek belki; ama bakın ben oraya hemen not aldım. Olmuyor arkadaşlar, çalışmadan olmuyor. Biz YDA'yı kurarken prensip kararı aldık. Dedik ki "Rahmetli babamızın itibarı haricinde ondan kalan hiçbir şeye dokunmayacağız." Yani tabiri caizse itibarı sermaye edindik. Sıfır sermaye ile yeniden bir şirket kurduk, öyle başladık. 23 yılda asgari 46 yıl çalıştık. Çünkü ben hala günde 16-17 saatte aşağı çalıştığımı bilmiyorum. Kardeşimin daha fazladır. O 20 saat ortalamayla gidiyor. Hatta kızıyorum ona, günde 4 saat uykuyla devam ediyorsun diye. Zahmetsiz rahmet olmuyor. Zaten sorun orada. Bakıyorum ben yeni gelen gençliğe, bazen sohbet ediyorum, mülakat yapıyorum. Hatta

bir anekdot anlatayım. Yine üniversitede çok değer verdiğim bir hocam çok tavsiye ettiği, referans verdiği bir öğrenciyi bana gönderdi. Ben de hocamın hatırına kendim ilgilenmek istedim. Arkadaşın ders notları da çok iyiydi. Oturdu, bacak bacak üstüne attı. Hemen çay söyledim. Özgüven patlaması yaşıyordu. Ben sigara kullanan bir insanım maalesef -tavsiye etmem ama sigara uzattım, "alayım bir tane" dedi, sigarayı da aldı. Dedim işte iş arıyor. Peki, dedim işin nasıl olsun? Masa başı olsun, dedi. "Mesai saatleri nasıl, siz cumartesi de mi çalışıyorsunuz?" dedi. Evet, dedim, cumartesi de çalışıyoruz. Yarım gün falan değil mi? O da yok. Araba? Baktım şöyle makam arabası istiyor. Yani şoför olsa onu da tercih edecek. "Odam, sekreterim falan olacak, değil mi?" dedi. Herhalde sen, benim yerime talipsin, dedim. İstemek kolay, herkesin gönlünde bir aslan yatıyor. Ama onlara ulaşmak için, sözlerimin arasında söyledim, aslında bedel ödemek lazım. Bedelini ödemediğiniz hiçbir şey sizin değildir. O cefayı çekebilecek misin? O zahmeti çekebilecek misin? Ona bakacaksın. Biz çektik. Biz bilerek çektik; çünkü bizim bir hedefimiz vardı. Bu konuşmaların tamamının içine serpiştirdiğim cümleleri, mühendissiniz analiz yapıp birleştirirseniz büyük resim çıkıyor ortaya. Hedefimiz de şuydu: Samimi olarak söyleyeyim, ben şahsen varlıklı bir aileden geliyordum. Para pul için çalıştığımız da yok. "YDA'yı bizim gönlümüzde hak ettiği yere taşıyabilmek için çalışacağız" dedik. "Başarılı kılacağız" dedik. Başarı için çalışıyoruz. Arkadaşlar yanlış anlamasın; ama yanımızda çalışan arkadaşların hayat standartları bizden daha yukarıda. En azından ailelerine zaman ayırabiliyorlar. Biz çok çalıştık. O hedefe ulaşmak için çok çalıştık. "Nasıl başardınız?" diyorsunuz, bunun gerçekten tek sebebi bu. İkincisi, size de tavsiyem, ilkel olun çalışmalarınızda. Mesleki etikten kastettiğim oydu. İkelo olun. Kendinize saygınız olsun. İlkelerinizden taviz verme-

yin. Şunu kastediyorum bakın. Öyle işverenlerimiz oldu ki bizim. Adam projeyi çizmiş, bu böyle olacak diyor, biz bakıyoruz. Örnek vereyim. Buradaki havalandırma santrali daha farklı çözülmüş, mekanikçi arkadaşlar çözmüş, ben de ona göre fiyat alacağım, müteahhitim ben sonuçta. Baktık ki bu burayı soğutmayacak ya da ısıtmayacak, itiraz ettik. Yok, dedi, sen böyle yap. Yaptığınız zaman millet bilmeyecek ki benim arkamdan konuşacak. Burayı kim yaptı? YDA yaptı diyecekler. İşverenin bütçesi buymuş, bu kadar oldu değil. Yaptığınız işte dürüst olun. Kalitenizden, ilkenizden ödün vermeyin. Çok çalışın, bir de itibar kazanın. Bakın bizim şirketin kuruluşuyla ilgili dedim ki biz itibarı sermaye edindik. İtibarın kazanılması çok zor, kaybedilmesi çok kolay. Tutamayacağınız hiçbir sözü vermeyin. İtibarınızı muhafaza edin. İlkeli olun, doğru bildiğiniz yolda devam edin. “Tamam, Hüseyin Bey, sen şanslıymışsın; gelip burada ahkâm kesiyorsun, şirketin de var” diyebilirsiniz. Ama amacınız para kazanmak olmasın. Para kazanmak bu işin doğasında var. Siz başarılı-

sanız, ilkeliyeniz, ahlaklıysanız zaten bu özellikler sizi bir yere getirir. O geldiğiniz yerde de ister masanın bu tarafında ister o tarafında olun, zaten o konumun getirisine sahip olursunuz. Ama amacı para kazanmak yaparsanız o amaca ulaşmak için her türlü aracı kullanmaya başlarsınız. Ve günün sonunda görürsünüz ki o zaman kazandığınız şeyler kaybettiklerinize değmiyor. Onun için hedeflerinizi belirleyin. O hedefler için gerekli olan bedeli ödeyin. Bizim ödediğimizi düşünüyorum. Hala da ödemeye devam ediyoruz.

Soru: İnsan kaynakları müdürüne sorum

olacak. Sizlere mail yoluyla ulaşmak mı daha önemli yoksa yanınıza gelerek sizinle bizzat görüşmek mi?

Cevap: Hiç fark etmez. Bizim “kariyer.net”te ilanlarımız çıkıyor. Web sitemizden de form doldurarak bize ulaşabiliyorsunuz veya CV’nizi gönderebiliyorsunuz. Birebir görüşmeler tabii ki etkili olacaktır; ama firmanın ihtiyaçları önceliklidir. Firma ihtiyacına binaen verdiği ilanlar neticesinde adaylarına ulaşacaktır. Herhangi bir ilan yokken, herhangi bir talep yokken gelip görüşmeniz çok fazla fayda sağlamayacaktır.

Ben neye dikkat ederim biliyor musunuz CV'ye baktığım zaman? Çok iş değiştirmiş insana asla randevu verdirtmem. İngilizlerin çok güzel bir atasözü var. Yuvarlanan taş yosun tutmaz, derler.

Soru: İlk başta neden akademisyenlik tercih ettiniz ki babadan kalma bir şirketiniz varken?

Cevap: Dedim ya bu iş götümlü işi. Ben akademisyenliği çok seviyorum. Yapı itibarıyla Allah hepimize sorumluluklar veriyor. Kimine zekâ veriyor, kimine bilgi, ilim veriyor, kimine zenginlik veriyor, kimine makam veriyor, mevki veriyor, güç veriyor. Fakat bunları sadece kendi şahsına kullanması için vermiyor. Toplumun diğer kesiminin, çevresindeki arkadaşların elinden geldiğince istifade etmesi için bana göre sorumluluk olarak veriyor. Ben de paylaşmayı seven bir insanım. Onun için şirkette de gençlerle vakit geçirmeyi seviyorum. Örneğin, ben kendi alanımda, finans işlerinde ve diğer idari işlerde çok genç kadrolarla çalışıyorum. Tabii kanatlarını takınca bazıları gidiyor; ama kalanlarla çok büyük işler yapıyoruz. Tabii bir de gerçekten çocukluktan beri ticari hayatın içindeydik. Rahmetli babam geceleri kalkar, hesap yapardı. Çek var, senet var, şu var, bu var. Ben öyle düzensiz bir hayatım olsun da istemedim belki. Onun da tesiri olabilir. Ama akademisyen olmanın da mutlaka keyfi vardır. Prestiji vardır, onuru vardır. Onlar olmasa sizler gibi, bizler gibi nesillerin yetişmesi mümkün değildi. Burada en büyük alkışı bence hocalarımız hak ediyor. Onlar bilgilerini bizimle paylaşıyorlar, bizi eğitiyorlar. Sen aile şartlarına bak, ekonomik durumuna bak. Çünkü akademisyenler hak ettikleri maddi taltifi alamıyorlar. Ama gönlüm bunda, sosyo-ekonomik durumum da müsait diyorsan, seviyorsan da hiç düşünme, akademisyen ol.

Soru: Öncelikle merhaba. Teknoloji Fakültesi'nde inşaat mühendisliği öğrencisiyim. Sorum uygulamalı derslerle alakalı. Birkaç örnek olarak uygulamalı derslerimden bahsedeceğim. 1. Sınıfta duvar ördük. 2. sınıfta ½ ölçekli kalıp çaktık. Beton deneylerini de yapıyoruz. Bunun dışında bize önerebileceğiniz uygulamalar var mıdır?

Cevap: Ona zaten hocalarımız karar verirler. Ama inşaat uygulaması denince kaba inşaat yapılır tabii, bizde de uygulama böyle yapılmıştı. Belki biraz da ince imalat yapılabilir; ama o biraz daha mimarların konusuna giriyor. Çünkü biz şantiyede ince iş şefini mimarlardan seçeriz. Uzmanlaşmaya göre uygulama görmek bence daha doğru. Bunu pratisyen hekimlik gibi düşünün, olmazsa olmaz. "İntörn" dedi ya hocam da zaten, onlar olmazsa olmaz, temel eğitimler olacak. Ama ondan sonra uzmanlaşmaya göre pratik daha doğru olabilir. Ama bu gördüğünüz şeyler, demir, kalıp, beton, topografya gibi şeyler -ölçüm zaten yapmışsınız işte- yeterli olur. Belki biraz da ince işlerle desteklenebilir ilk etapta.

Soru: Öncelikle merhaba. Teknoloji Fakültesi'nde inşaat mühendisliği 2. sınıf öğrencisiyim. Konuşmalarınızda hep başarılı öğrencileri istiyorum,

dediniz. Şimdi ben başarılı mıyım? Kısmen başarılıyım. Ben şöyle düşünüyorum. Şu an için bu kadar bana yetiyor, daha sonra sahada pişeceğim. Bunu da nasıl yaparım? Sizin beni 2.30 ortalamamla almanız lazım.

Cevap: Hocama başında da söyledim, başarı not değil. Değil mi? En basit örneğini söyleyeyim. Kardeşim benden daha başarılı bir mühendis. Benim ortalamam iyiydi; ama o öyle ortalama düşünmedi. Ben ilk başta pilot uygulama için dedim onu; çünkü alacağımız intörn mühendisleri pilot uygulama olarak alacağımızı söyledik. Pilot olarak aldığımız zaman şu bir gerçek: Akademik not ortalaması yüksek olan arkadaşlarımızın diğer arkadaşlara göre çalışma disiplinleri biraz daha fazla. Daha başarılı demiyorum ama. Cüneyt Bey benden daha başarılıdır. Bunu kalben söylüyorum. Çünkü bazı insanlar vardır ki “Ya yeter” der, “Ben sosyal aktivitelerimi yapayım, başka ilgi alanlarımı da geliştireyim” diye düşünür. Sen başarılısın, mezun olup diplomayı aldığın sürece başarılısın. Ama ben kendi düşünce yapıma göre söylüyorum, pilot uygulama yapacağım bir şeyi riske etmek istemem. Sadece kendi şirketim adına değil sizin adınıza da. Kastettiğim şey şu: Yurt dışında iş yapılırken ben ekibime hep şunu söylerim. Arkadaşlar yurt dışındaki projelerinizde çok çok daha dikkatli olun. Neden biliyor musunuz? Oradaki her proje, dikilen bir Türk bayrağıdır. Başarısız olursak “Türkler başarısız oldu” derler. “YDA başarısız oldu” demezler. Bu ülkede, bizden sonra gelecek şirketlerin de önünü kapatırız. Eğer bu pilot uygulama ilk etapta başarılı olursa, SDÜ’den gelen arkadaşlar son derece istekliler, yetenekliler, ciddi bir çalışma disiplini almışlar, çok rahat başarılı oluyorlar diye düşünürsek devamını getiririz bu programın. Eğer baktık ki biz memnun kalmadık, hatıra iş bir defa yapılır. İki defa olmaz. Bak bunu açık açık konuşuyorum. Bu sene ben hatıra için kabul

ettim. Seneye benim ekibimden şikâyet gelirse, uyum sağlayamıyorlar, hiçbir yerde katma değer sağlamıyorlar, yük almıyorlar, yük oluyorlar denirse “Kusura bakmayın hocam, olmuyor” diyeceğim. O yüzden pilot uygulamayı bu çalışma disiplinine alışkın olan arkadaşlarla yapmayı ben daha uygun buldum. Ama sana da katılıyorum. Bir tanesi de sen ol, eğer istiyorsan. Ama sorumluluğunu bilerek gel. Başarısız olursan bil ki senden sonrakilerin vebali senin üzerine. Hayatta iki türlü insan vardır; biri yük alan, biri yük olandır. Ben Ukrayna’nın Türkiye’deki fahri konsolosuyum. Yük olmayın, yük alın. Size tavsiyem şu: İnsanlar şimdi maalesef akademik nota bakıyorlar. Ben inanıyorum ki buradaki arkadaşların yüzde yüzü bir tık daha istese daha başarılı mezun olur. Neden yapmıyorsunuz? Tabii ki not için çalışmayın, öğrenin. Ama niye yapmıyorsunuz? Niye bedel ödemiyorsunuz? Rahat rahat geçelim. Bakın öyle bir şey yok. Tamam, bütün hayatınız ders olsun da demiyorum. Ama kendinize dürüst olacaksınız. Ortalamanız 2.30 mu? Siz bunu 2.50 yaparsınız çok rahat. Başarının bir tadına varın. Başarı öyle bir şey ki tadına vardıkça devamı geliyor. Çünkü hedefe ulaştığınız zaman o artık hedef olmaktan çıkıyor. Hedef çitanızı yükseltiyorsunuz. Siz benden bir sürü şey talep ettiniz. Ben sizden tek bir şey talep edeyim. Var mısınız? Peki. Bakın dedim ki “Hayatta yerine getiremeyeceğim hiçbir sözü vermedim.” Size de aynısını tavsiye ettim. Siz de bana söz verirken dikkatli olun. Ben aynı ciddiyeti karşımdan da beklerim. Hocam, bu seneki not ortalamalarını bir alalım bu arkadaşların. Allah aşkına seneye bana lütfen gönderin. Bu sene geçti; ama önümüzdeki sene 1. dönemin sonunda ortalamalarını herkes bir tık daha yükseltmeye var mı? Böyle yaparsanız herkesin notunu alacağım. Bugün alın transkriptlerinizi. Kim ortalamasını yükselttiyse ona şans vereceğiz. Siz de bedel ödeyin. Kendi iyiliğiniz için bedel ödeyin. Bu şekilde üniversitenin de

kalitesi yükselir. Ben inanıyorum, verdikleri sözde duracaklar bu arkadaşlarımız.

Sözlerimi tamamlarken şunu söylemeliyim. Bugün sizlerle olmaktan çok keyif aldım. Böyle daha verimli oldu hocam. İnşaat mühendislerini, Mühendislik Fakültesi ya da Teknoloji Fakültesi fark etmez, biz bir görüşüyoruz. Zaten aynı çatı altında da birleşmişler. Bana ve arkadaşlarıma bu imkânı sağladığınız için başta kulübünüze teşekkür ediyorum. Hocam sizlere teşekkürlerimi arz ediyorum. Ama en büyük teşekkür genç meslektaşlarıma; sabırla, hiç dikkatleri dağılmadan dinlediler. Biraz uzun da oldu, farkındayım. Sizler en büyük teşekkürü, alkışı hak ediyorsunuz. Gelecekte çok daha iyi mühendisler olacağınıza inancımı da sizlerle paylaşıyor, profesyonel hayatınızda başarılar diliyorum. Allah yar ve yardımcınız olsun.

Serdal TERZİ
SDÜ Mühendislik Fakültesi Dekanı

İnşaat Sektörünün Mühendislik Eğitiminden Beklentileri

iham veren üniversite

Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nin 24.05.2016 tarih ve 241 sayılı toplantısı 05 nolu kararı ile "YDA Grup Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Hüseyin ARSLAN'a, milli birlik ve beraberlik içinde hiçbir dil, din, ırk ve inanç farklılığı gözetmeksizin gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yardıma muhtaç aile ve toplulukların temel ihtiyaçlarının giderilmesi hususunda Yaşar Dede Arslan Vakfı bünyesinde çözümler üretmek üzere gösterdiği hassasiyet, kabiliyetli fakat imkanları sınırlı gençlerin kendilerini geliştirmelerine sağladığı olanak, örnek ve özendirici saygın meslek yaşamı nedeniyle" Toplumsal Katkı Ödülü verilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

26 MAYIS 2016 tarihinde YDA Group İnsan Kaynakları Müdürü Kaya KAYACAN ve Genel Müdür Yardımcısı Cahit YILMAZ öğrencilerimize birer sunum yapmışlardır. Ardından, YDA Grup Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Hüseyin ARSLAN tarafından "İnşaat Sektörünün Mühendislik Eğitiminden Beklentileri" konulu bir konuşma yapılmıştır. Konuşma sonrası öğrencilerimizin inşaat sektörü ve kariyer konularındaki sorularına Sayın ARSLAN, içtenlikle cevaplar vermiştir.

Toplantının son bölümünde, Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. İlker Hüseyin ÇARIKÇI tarafından Hüseyin ARSLAN'a Toplumsal Katkı Ödülü taktim edilmiştir.

**SÜLEYMAN
DEMİREL
ÜNİVERSİTESİ**

Süleyman Demirel Üniversitesi **Kurumsal İletişim Merkezi** / Aralık 2016

www.sdu.edu.tr

[sduniversitesi](https://www.facebook.com/sduniversitesi)

[@sd_universitesi](https://twitter.com/sd_universitesi)

ISBN: 978-605-9454-05-6